

E. T. A. Hoffmann — Notenkraker en Muizenkoning

E. T. A. Hoffmann

Notenkraker en Muizenkoning

—

1816

Inhoudsopgave

De Kerstavond.....	4
De Geschenken.....	10
De Beschermeling.....	16
Wonderlijke dingen.....	22
De Slag.....	34
De Ziekte.....	41
Het sprookje van de harde noot	48
Vervolg van het sprookje van de harde noot.	57
Besluit van het sprookje van de harde noot ..	65
Oom en neef.....	76
De Overwinning.....	82
Het Poppenrijk.....	93
De Hoofdstad	101
Besluit	112

HOOFDSTUK 1

De Kerstavond

Op vierentwintig december mochten de kinderen van geneesheer-raad Stahlbaum de hele dag niet in de middelste kamer komen, laat staan in de aangrenzende pronkkamer. In een hoek van de achterkamer hurkten Fritz en Marie dicht tegen elkaar aan. De diepe avondschemering was al gevallen en het werd hun onbehaaglijk te moede, omdat men, zoals op deze dag gebruikelijk was, geen licht had binnengebracht.

Fritz fluisterde zijn jongere zusje – ze was pas zeven jaar geworden – in het diepste geheim toe dat hij al sinds de vroege ochtend in de gesloten kamers geruis en geratel had gehoord, en daarbij een zacht geklop. Kort geleden was bovendien een kleine donkere man met een grote kist onder de arm over de gang geslopen. Hij wist zeker dat het niemand anders dan peet Drosselmeier was geweest.

Marie sloeg van blijdschap haar kleine handjes ineen en riep: „Ach, wat zal peet Drosselmeier dit keer voor moois voor ons gemaakt hebben!“

Raadsheer Drosselmeier was geen bijzonder knappe man. Hij was klein en mager, had vele rimpels in zijn gezicht, droeg over zijn rechter oog een groot zwart lapje en bezat geen eigen haar. In plaats daarvan zette hij een zeer fraaie witte pruik op, die van glas was vervaardigd en een waar kunststuk vormde. Overigens was de peet een

buitengewoon vaardig man, die veel van klokken afwist en er zelf ook kon bouwen. Wanneer een van de mooie klokken in huize Stahlbaum ziek werd en niet meer wilde zingen, dan kwam peet Drosselmeier, nam de glazen pruik af, trok zijn gele jasje uit, bond een blauwe schort voor en prikte met scherpe instrumenten in het binnenwerk. De kleine Marie deed dat iedere keer pijn aan het hart, maar de klok leed er geen schade van. Integendeel: ze ontwaakte weer tot leven, snorde, sloeg en zong al spoedig weer vrolijk, tot grote vreugde van allen.

Altijd bracht hij de kinderen iets moois mee: nu eens een mannetje dat de ogen kon draaien en complimenten maakte, dan weer een doos waaruit een vogeltje naar buiten hipte, of iets anders. Met Kerstmis echter had hij steeds een bijzonder fraai en kunstig werkstuk geschapen, dat hem veel moeite had gekost en dat de ouders na de geschenkenuitdeling zorgvuldig bewaarden.

„Ach, wat zal peet Drosselmeier dit keer voor moois voor ons gemaakt hebben!“ riep Marie nog eens.

Fritz meende echter dat het ditmaal wel niets anders kon zijn dan een vesting, waarin mooie soldaten op en neer marcheerden en oefeningen deden. Dan zouden andere soldaten komen die de vesting wilden bestormen, maar de verdedigers

zouden dapper met kanonnen schieten, zodat het flink bulderde en knalde.

„Nee, nee,“ viel Marie hem in de rede. „Peet Drosselmeier heeft me verteld over een mooie tuin. Daarin ligt een groot meer, waarop prachtige zwanen met gouden halsbanden zwemmen en de mooiste liederen zingen. Dan komt er een klein meisje uit de tuin naar het meer, lokt de zwanen naderbij en voert ze met zoete marsepein.“

„Zwanen eten geen marsepein,“ antwoordde Fritz wat bars. „En een hele tuin kan peet Drosselmeier ook niet bouwen. Eigenlijk hebben we weinig plezier van zijn speelgoed, want alles wordt ons meteen weer afgenomen. Veel liever heb ik de cadeaus van papa en mama. Die mogen we houden en ermee doen wat we willen.“

Zo raadpleegden de kinderen elkaar over wat het ditmaal wel zou kunnen zijn. Marie meende dat juffrouw Trutchen, haar grote pop, erg veranderd was; onhandiger dan ooit viel ze ieder ogenblik op de grond, wat niet zonder lelijke vlekken in haar gezicht ging, en van netheid in de kleding kon nauwelijks meer sprake zijn. Hoeveel ze ook mopperde, het hielp niets. Ook had mama geglimlacht toen ze zich zo verheugde over Gretchens kleine parasol.

Fritz daarentegen verzekerde dat zijn paardenstal dringend een flinke vos miste, en dat zijn troepen

geheel en al zonder cavalerie zaten – dat wist papa maar al te goed.

De kinderen wisten wel dat hun ouders allerlei mooie geschenken hadden gekocht en klaargezet. Toch waren ze er ook van overtuigd dat het lieve Heilige Kind met vriendelijke, vrome kinderogen naar binnen keek, en dat iedere kerstgave, als door een zegenrijke hand aangeraakt, een heerlijke vreugde schonk zoals geen andere.

Hun oudere zus Luise herinnerde hen daaraan, terwijl ze onafgebroken over de verwachte geschenken fluisterden. Het was immers het Heilige Kind dat door de handen van de lieve ouders de kinderen altijd precies dat schonk wat hun ware vreugde en lust kon bereiden. Hij wist dat veel beter dan de kinderen zelf. Daarom moesten ze niet allerlei wensen en hopen, maar stil en vroom afwachten wat hun geschonken zou worden.

De kleine Marie werd er helemaal nadenkend van. Fritz bromde echter voor zich uit: „Een vos en huzaren zou ik nu toch wel graag hebben.“

Het was helemaal donker geworden. Fritz en Marie schoven nog dichter tegen elkaar aan en waagden geen woord meer te spreken. Het was hun alsof er zachte vleugels om hen ruisten en alsof een heel verre, maar wonderbaarlijke muziek tot hun oor doordrong. Een heldere glans gleed

over de wand, en de kinderen wisten: nu was het Christuskind op glanzende wolken verder getrokken – naar andere gelukkige kinderen.

Op dat ogenblik klonk een zilverheldere toon: klingeling, klingeling. De deuren sprongen open, en er straalde zo'n glans uit de grote kamer naar binnen dat de kinderen met een luid „Ach! Ach!“ als versteend op de drempel bleven staan.

Doch papa en mama traden in de deur, namen de kinderen bij de hand en zeiden: „Kom maar, kom maar, lieve kinderen, en zie wat het Heilige Kind voor jullie heeft geschonken.“

HOOFDSTUK 2

De Geschenken

Nu wend ik mij rechtstreeks tot jou, beste lezer of luisteraar – of je nu Fritz, Theodor, Ernst of anders heet. Stel je je eigen laatste kersttafel voor, rijk versierd met kleurige, prachtige geschenken. Dan kun je je levendig indenken hoe de kinderen met glanzende ogen helemaal stil bleven staan. Pas na een poosje slaakte Marie een diepe zucht en riep: „Ach, wat mooi! Ach, wat mooi!“ En Fritz probeerde enkele lichtsprongen, die hem voortreffelijk lukten.

De kinderen moesten het afgelopen jaar bijzonder braaf en gehoorzaam zijn geweest, want nooit eerder had men hun zo veel moois en heerlijk geschonken als ditmaal. Midden in de kamer stond een grote dennenboom, behangen met gouden en zilveren appels. Als knoppen en bloesems ontsproten suikeramandelen, bonte bonbons en al die andere lekkernijen aan zijn takken. Het mooiste aan deze wonderboom waren echter de honderd kleine lichtjes, die als sterretjes in de donkere takken fonkelden. De boom straalde van binnenuit en nodigde de kinderen vriendelijk uit om zijn bloesems en vruchten te plukken.

Rondom de boom glansde en fonkelde het bont en luisterrijk. Wie zou al die mooie dingen kunnen beschrijven! Marie ontdekte de sierlijkste poppen, allerlei keurig klein gerei en – wat haar vooral verrukte – een zijden jurkje, zacht versierd met kleurige linten. Het hing aan een rek, zodat ze het

van alle kanten kon bekijken. Telkens weer riep ze: „Ach, dat mooie! Ach, dat lieve, lieve jurkje! En dat mag ik echt aantrekken!“

Fritz had intussen de nieuwe vos, die hij al gezadeld op tafel had aangetroffen, drie- of viermaal om de tafel laten galopperen en draven. Toen hij weer afsteeg, zei hij dat het weliswaar een wild beest was, maar dat gaf niet, hij zou hem wel temmen. Daarna bekeek hij de nieuwe eskadron huzaren, die prachtig in rood en goud waren gekleed, zilveren wapens droegen en op zo blinkend witte paarden reden dat men bijna zou geloven dat ook die van zuiver zilver waren.

Juist toen de kinderen, wat kalmer geworden, zich over de prentenboeken wilden buigen die opengeslagen lagen – je kon er wonderschone bloemen, bonte mensen en alleraardigste spelende kinderen in zien, zo levensecht geschilderd dat het leek of ze echt ademden en spraken – klingelde het opnieuw. De kinderen wisten dat nu peet Drosselmeier zijn geschenk zou brengen en liepen naar de tafel tegen de wand. Snel werd het scherm weggehaald waarachter het geschenk zo lang verborgen was geweest.

Wat zagen de kinderen daar! Op een groen grasveldje, versierd met bonte bloemen, stond een prachtig slot met vele spiegelende ramen en gouden torens. Een klokkenspel klonk, deuren en